

Hørings svar til barne- og likestillingsdepartementet

Trygge rammer for fosterhjem

NOU 2018:18

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon for nåværende og tidligere barnevernsbarn. LFB er den eneste demokratiske brukerorganisasjonen for barnevernsbarn i Norge. Hos oss kan alle barnevernsbarn, over 12 år, som har eller har hatt tiltak i barnevernet bli medlem – helt gratis.

LFB jobber aktivt med brukermedvirkning og for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, samt for å bedre stereotype holdninger i barnevernet og barnevernsbarn. Vi har stor innflytelse på utviklingen av dagens barnevern. Vi jobber på systemnivå, og sitter i flere ulike referansegrupper, utvalg og er med på høringer.

Vi ønsker NOU 2018:18 velkommen med åpne armer. LFB har i mange år etterspurt en evaluering av fosterhjemsordningen i Norge. Vårt høringssvar kommer til å bygges opp på samme måte som kapittel 1 sammendrag i NOU 2018: 18.

Først ønsker vi å løfte spørsmålene rundt, og i, kapitlene 1.6, 1.7 og 1.9. Landsforeningen for barnevernsbarn har valgt å ikke kommentere de økonomiske konsekvensene, frikjøp, pensjon eller andre spørsmål om økonomien rundt et fosterbarn. Det er ikke vår plass, eller vårt fokus, å mene noe om hvor mye de voksne rundt oss skal få betalt for å ivareta oss. Dette kommer til å være gjennomgående i vårt høringssvar.

Landsforeningen for barnevernsbarn vet likevel at et godt barnevern koster penger, og utvalget nevner selv at de samlede forslagene gir økte utgifter for det offentlige. Vi vil derfor innstendig be om at økonomiske hensyn ikke er mest tungtveiende for endringene som er foreslått.

1.1 Innledning

Det har vært utvalgets mål å foreslå en helhetlig ramme for en framtidig fosterhjemsomsorg. Det blir blant annet løftet, av flere brukere, at det kan være tendenser til ensidig oppmerksomhet om barnas utfordringer, og at barn sykeliggjøres i forhandlinger om økonomisk godtgjøring i dag. Vi er i stor grad enig med utvalget i at modellen de foreslår vil redusere handlingsrommet for disse forhandlingene.

1.3 Fosterfamiliens ulike roller

Vi har løftet spørsmålet om hvilket syn man skal ha på fosterforeldrene i LFB. Som i utvalget står også vi mellom et familieperspektiv eller behandlings/arbeidsperspektiv. Det råder stor enighet i Landsforeningen for barnevernsbarn om at en fosterfamilie først og fremst er en familie. For mange av oss er det likevel vanskelig å skulle sammenligne fosterfamilien med vår opprinnelige familie, spesielt siden mange av oss har blitt flyttet i tidlig ungdomsårene våre.

Samtidig reagerer noen av oss på at et rent familieperspektiv på fosterhjemsordningen tilsier at fosterforeldre bør få økt foreldreansvar og sterkere rettigheter. Fosterhjem er forskjellige, og siden man i dag ikke har en opplæring som ruster fosterhjem og fosterforeldre på god nok måte synes vi at tanken om økte rettigheter er skummel.

Landsforeningen for barnevernsbarn er enige i utvalget om at det å være fosterhjem må grunnleggende sett sees som en familie, og vi setter pris på at utvalget ikke foreslår økte partsrettigheter til fosterforeldre. Vi vil likevel trekke frem forslaget om at fosterforeldre gis uttalerett i saker om flytting av et barn etter barnevernloven § 4-17 som et godt forslag, som vi støtter.

1.4 Samordning og samarbeid

Mange barnevernsbarn vil ha behov for hjelp og støtte fra flere instanser. Når det er til den enkeltes beste bør det være en selvfølge med samarbeid på tvers av tjenesteytere med ulikt lovverk. Dette mener vi vil sikre nødvendig hjelp til den enkelte og vil gi større muligheter for at tiltakene har den ønskede effekt.

Som utvalget selv skriver har også LFB registrert at det over år og fra flere hold har blitt avdekket svikt i tverrfaglig og tverretatlig samarbeid mellom tjenestene.

Landsforeningen for barnevernsbarn er derfor veldig glade for at utvalget foreslår at det skal innføres en kommunal samordningsplikt for saker som gjelder personer med behov for langvarige og koordinerte tiltak. Vi applauderer også forslaget om at kommunen skal utpeke hvem i kommunen som har det koordinerende ansvaret. Dette mener vi er spesielt viktig, slik at oppgavene faktisk blir gjort, og ikke bare ser fint ut på papiret. Det er likevel viktig å huske på at det er barnet som er hovedpersonen i sitt liv, og bør få være en sentral rolle i dette samarbeidet.

Utvalget skriver at de i sin gjennomgang av taushetspliktreglene i ulike lovverk ikke finner hindringer for samarbeid. Derimot ser det ut til å være usikkerhet i de ulike tjenestene om hvordan taushetspliktreglene og unntakene fra dem skal forstås og hvilken informasjon som kan deles. Vi i LFB finner det bekymringsverdig at ansatte i barneverntjenesten ikke har nok kunnskap om forskjellen på taushetsplikt og opplysningsplikt. Dette er noe vi ofte snakker om da vi er i dialog med tjenestene, og vi står sterkt i tanken om at opplysningsplikten alltid overgår taushetsplikten når det skal gis forsvarlig hjelp. Vi er derfor veldig fornøyde med at utvalget mener at taushetspliktreglene på helse- og velferdsområdet bør gjennomgås med tanke på språklig modernisering og forenkling.

Det blir i NOU 2018: 18 drøftet forskjellen på omsorgskommunen og fosterhjems kommunen. At samarbeidet blir vanskeligere når barnet bor i en annen kommune enn der barneverntjenesten de er tilknyttet til er, er naturlig. Likevel er det viktig å huske at noen barn trenger denne avstanden. Vi er enige med utvalget om at det ville vært en fordel om flere barn kunne bo i fosterhjem i sin omsorgskommune. Det vil likevel alltid være barnets beste som må være avgjørende for et slikt spørsmål. Vi er enige med utvalget om at ordningen med omsorgskommune og fosterhjems kommune opprettholdes.

1.5 Oppfølging og tiltak når barn bor i fosterhjem

Mange av våre medlemmer forteller at de har opplevd å bli plassert i fosterhjem som ikke møter deres behov på en god måte. Vi forstår at det er vanskelig å finne fosterhjem som møter alle disse behovene, men samtidig er det viktig for oss å presisere at å finne et egnet fosterhjem til det enkelte barn vil være positivt for å fremme barnets utvikling.

Utvalget foreslår at kommunene skal utvikle og etablere spisskompetansemiljøer

for fosterfamilier, barn og foreldre. LFB er enige i at mange fosterfamilier vil ha behov for støtte selv etter at opplæringen er ferdig, men vi stiller spørsmålstegn ved om kommunene har nok ressurser til å ivareta et slikt spisskompetansemiljø. Vi er likevel helt enige med utvalget om at de individuelle løsningene må komme i den faglige oppfølgingen, og ikke i den økonomiske kompensasjonen.

Mange av våre medlemmer forteller at de er svært bekymret for sine opprinnelige foreldre etter de blir flyttet. Mange av oss har hatt ansvaret for våre foreldre, og synes det er vanskelig å skulle gi fra seg den rollen. At utvalget foreslår at det utvikles et oppfølgingsprogram for foreldre som tilbys etter at barnet har flyttet er vi veldig fornøyde med. Dette er et arbeid som bør prioriteres, og både barnas og foreldrenes stemme bør bli tatt med inn i arbeidet.

Et flertall i utvalget foreslår at dagens krav om antall oppfølgingsbesøk erstattes med et krav om faglige standarder for oppfølgingen. Landsforeningen for barnevernsbarn er enige med utvalget og mener at dagens ordning ikke gir et godt nok bilde av kvaliteten i arbeidet som tjenesten gir. Flere medlemmer i LFB forteller om at disse treffpunktene ofte minner de på det at de er barnevernsbarn, og finner denne påminnelsen svært belastende i hverdagen. Når dette er opplevelsen til barn og unge stiller vi spørsmål om kvaliteten i tjenesten målt ut fra et antall er godt nok. Vi støtter forslaget til utvalget fullt og helt, og mener at kvaliteten i fosterhjem må bli målt ut ifra faglige vurderinger og individuelle hensyn.

1.10 Samlet oversikt over utvalgets forslag

Landsforeningen for barnevernsbarn er svært fornøyde med arbeidet utvalget har gjort i forbindelse med NOU 2018: 18. Svært mange av forslagene styrker barnevernsbarn i fosterhjem sine rettigheter, og ivaretar deres behov. Vi håper forslagene blir vurdert nøye, og at arbeidet med å få de til i praksis starter fortløpende.

Med vennlig hilsen

Landsforeningen for barnevernsbarn v/

Vilde Adolfsen

Thomas Johansen

Leder

Nestleder